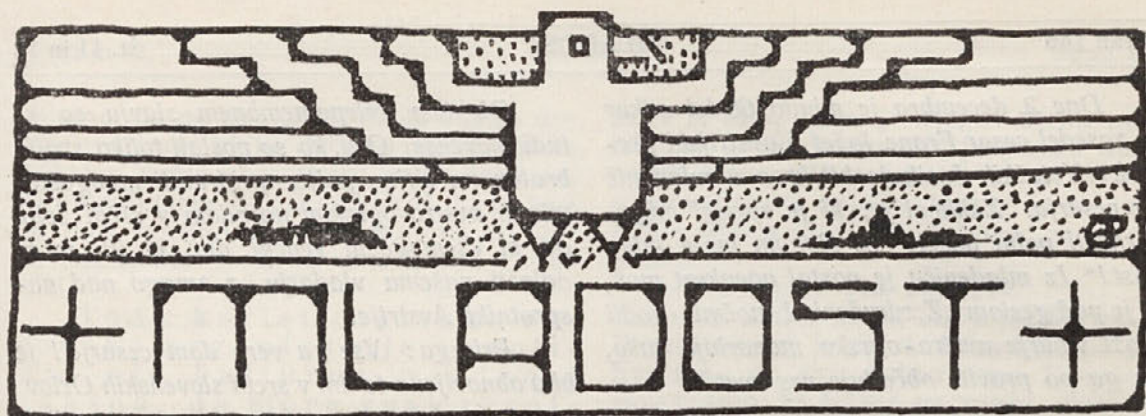

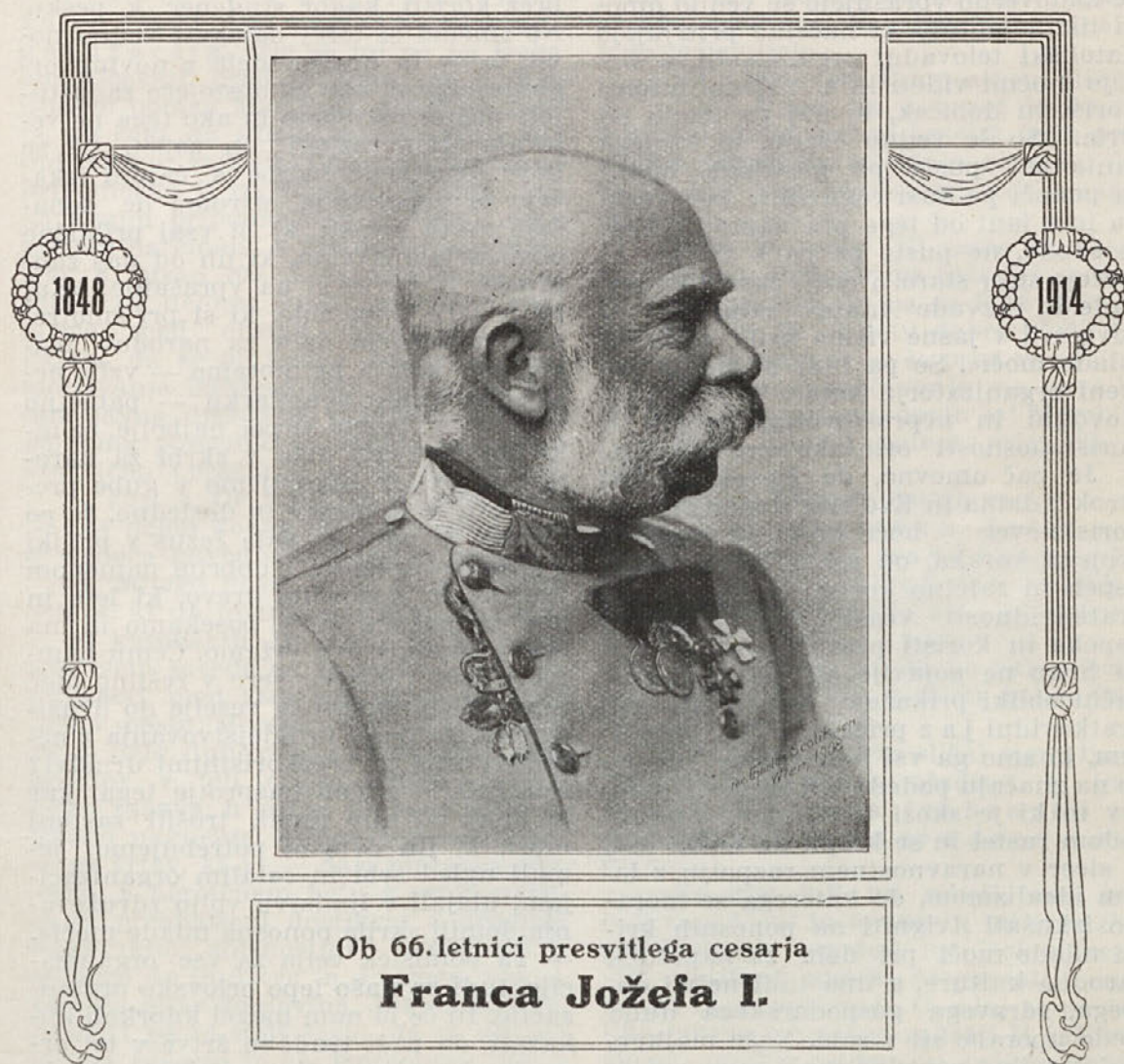

GLASILO SLOVENSKIH ORLOV.

ŠTEV. 11 in 12.

DECEMBER 1914.

LETNIK VII.

Dne 2. decembra je minilo 66 let odkar je zasedel cesar Franc Jožef I. avstrijski prestol. V težkih časih je bil kronan mladenič za cesarja. Zaklical je, ki je sprejel odgovornosti polni posel: „Z Bogom moja mladost!“ Iz mladeniča je postal naenkrat mož, ki je pod geslom „Z združenimi močmi“ vodil skozi viharje avstro-ogrske monarhije tako, da ga po pravici občuduje ves svet.

Ob tem velepomembnem slavlju so se tudi slovenski Orli, ko so poslali toliko svojih bratov na bojno polje, pridružili mnogoštevilnim avstro-ogrskim narodom v srčni želji, da bi Vsemogočni venčal dni, ki jih je še odložil našemu vladarju, z zmago nad nasprotniki Avstrije.

Prisega: Vse za vero dom cesarja! je bila obnovljena te dni v srcih slovenskih Orlov

DVIGNITE, ORLI, V JASNE VIŠINE KRILA PONOSNA MLADE MOČI!

JERN. HAENER.

»Kaj imam od tega, če sem Orel,« se maloverno vprašujejo še vedno mnogi tistih fantov, ki načelno pritrjujejo katoliški telovadni organizaciji, a hočejo z očmi videti in z rokami otipati korist in dobiček, ki naj ga imajo od Orla. So še vedno očetje, ki svojega fanta pač puste po gostilnah hoditi in ponoči po vasi rogoviliti, dasi vedo, da ima fant od tega pravzaprav edino le škodo, ne puste ga pa k Orlom, ki hočejo sicer stare, a malo častitljive navade in razvade fantov odpraviti in »dvigniti v jasne višine krila ponosna mlade moči«. So pa tudi pridni in pošteni organizatorji, katere mučijo prostovoljni in neprostovoljni dvomi in koristonosnosti orlovske organizacije. — Je pač umevno, da človek — kot otrok Adama in Eve star dvomljivec in koristolovec — hoče imeti od vsakega svojega koraka, od vsake žrtve, viden uspeh in zajetno korist. Le da v svoji kratkovidnosti včasih tudi največje uspehe in koristi prezremo, če se dosti hitro ne pojavijo ali pa se v drugačni obliki prikažejo, kakor jih naš kratkovidni ja z pričakuje. Ta liberalizem, ki smo ga vsi brez izjeme kot pego na značaju podedovali od prvih staršev in ki je skozi tisočletja z vsakim rodom rasel in se krepil do naših dni, je sicer v naravnostnem razpotju z lepim idealizmom, do katerega se moramo izkušati dvigniti na ponosnih krilih mlade moči pri delu za napredek narodne kulture, a ima tudi nekaj dobrega, zdravega gospodarskega duha glede uporabe sil v sebi. Naše majhne, maloštevilne narodne moči se ne smejo

preveč cepiti in deliti, sicer se izgube brez koristi, kakor studenec v pesku. Ne smemo si torej nalagati vedno novih žrtev in novega dela z novimi organizacijami, ako že obstoječe zadostujejo našim potrebam in ako tega ne vlevajo važni razlogi. In zopet, če se nove društvene tvorbe s časom izkažejo za nepotrebne, oziroma ne donesajo takih koristi, ki bi vsaj približno odgovarjale žrtvam, ki jih od nas zahtevajo; to je, če si na vprašanje: »Kaj pa je tebe treba bilo, ki si pri smotrenem, uspešnem delu za narodov blagor peto kolo?« ne moremo — vzlic nepristranskemu preudarku — pametno odgovoriti, potem je pač najbolje, če tako mrtvorojeno dete v skrbi za narodov napredek zakopljemo v gube preteklosti; je le modro in dosledno, če po nauku, ki nam ga daje Jezus v priliki o figovem drevesu, z dobrim namenom vsajeno in negovano drevo, ki leto in dan ne pokaže sadu, posekamo in na ogenj pozabljivosti vržemo. Čemu namreč jemati ljudstvu vero v rešilno moč organizacij, zmisel in veselje do društvenega življenja in udejstvovanja z nerodovitnimi in brezkoristnimi društvi? Dosegali bi ravno nasprotje tega, kar bi imeli od njih imeti, trošili zastoj moči, ki jih drugod potrebujemo, jemali ugled sebi in ostalim organizacijam, ubijali v ljudstvu voljo združevanja, lomili »krila ponosna mlade moči«. — Ta pomislek velja za vse organizacije, tudi za našo lepo orlovsko organizacijo. In če bi nam mogel kdorkoli dokazati, da naši trudi in žrtve v tej organizaciji niso dobro naložene; da le

sejemo, pa ne žanjemo; da le čas in denar tratimo, ki bi drugod in drugače naložen večje obresti ljudstvu donasal, bi morali Orla — kakor kokoš, ki jo leto in dan redimo, a jajec zastonj od nje pričakujemo — brez usmiljenja zadaviti.

Toda korist orlovske orlovske organizacije je toliko, nje kulturna vrednost takšna, da mora vsak resničen katoliški rodoljub po svojih močeh sodelovati pri ohranitvi in napredovanju Orla. Orel kot mladinska organizacija je v naših razmerah, ako vpoštevamo vse, kar in kakor se pri tem mora vpoštevati, za večino fantov najprimernejša in tudi najuspešnejša organizacija. (Da se mi ne bo treba opravičevati pred očitkom, da podcenjujem pomen Marijinih družb za fante, ali celo, da »dišim po hereziji«, ker indirektno zapostavljam nadnaravne pripomočke k izveličanju (v Mar. dr.) naravnim pripomočkom (v Orlu), opozarjam na članek v Mladosti leta 1913., števil. 8., stran 109. d, ki obravnava načelno in deloma tudi praktično razmerje med obema organizacijama. Škoda, da se ob koncu dotičnega razmotrivanja izraženi želji, naj bi se potom javne diskusije v »Mladosti« popolnoma pojasnilo in rešilo to važno praktično vprašanje, nihče ni odzval. — (G. žup. A. Or. v St. pri D., poizkusi!) — Kot delen dokaz tej trditvi naj služi sledeča navedba dejstev in misli.

1. Mnogo naših ljudi še ne pojmi dobrot, ki jih imamo kot narodna celota od katoliških ljudskih organizacij, predvsem seveda od izobraževalnih organizacij, med katerimi zavzema Orel važno mesto. Morebiti celo večina sodi, da je delo duhovščine in drugih inteligentov v teh organizacijah nekaj šport, zabava, h kateri jih žene njihovo osebno nagnenje, njihov temperament, ne pa žrtev, ki jo — dasi morebiti zelo težko, v heroičnem boju s svojo naravo in preobloženosti dostikrat z drugimi stanovskimi dolžnostmi — vendarle iz ljubezni do ljudstva in do Boga, pokladajo na oltar domovine, dokler morejo. Primeri pa se tudi često, da ta ali oni spozna resnico in se izpreobrne ter s hvaležnim srcem pride povedat, kako

prav je bilo, da se je njegov otrok udeleževal društvenega življenja. Je dosti naših kulturnih težakov, ki bi vedeli pripovedovati zglede, kakor je sledeči. Pride dobra mati in prinese za sveto mašo.

»No, kaj pa Vaš Janez?«

»Oh, kakor bi mi bili z jezika vzeli! Ravno včeraj je pisal. Zdrav je, pa pohvali se, da mu dobro gre. Drugi so reveži tam, ki še nič ne znajo, kako se na povelje koraka in obrača, katera plat je desna in katera leva. Naš in pa sosedov Tine, s katerim sta skupaj pristotniji, sta se pa že tri leta pri Orlu to učila in jima je igrača, kar drugim težave dela. Pa tudi višji našega obrajta, tako se pohvali, prijazni so z njim in mu obetajo, da bo kmalu dobil zvezdo, medtem, ko drugi nerodneže trdo prijemljejo.«

»Ali o birtovem Fricu nič ne piše?«

»Tudi. Pravi, da je revež in da se mu zdaj otepa, ker ni hotel k Orlu pristopiti. Gonijo in zmerjajo ga tako, da ne ve, kje se ga glava drži, ker je tako lesen.«

»Tako je, mati! Ni samo za špas, kar delamo Orli. Druge reči čez sedem let prav pridejo; če pa se fant telovaditi uči, mu že ob letu dobro služi. Še bolje pa je zanj, če se še pred vojaščino na pijačo in ponočevanje ne navadi. Pa povejte še pri sosedovih to! Morebiti bo njihov Andrej potem pristopil k Orlom.«

»Res, če bi tudi drugih razlogov ne bilo, bi že vojaška dolžnost zahtevala, da naše fante, ki bodo morebiti enkrat vojaki, v telovadni, krščanski organizaciji pripravimo na cesarsko službo, ki bo zanje tembolj srečno potekla, kolikor boljši Orli bodo.«

2. Večkrat že sem slišal stare ljudi blagrovati današnjo mladino, ki ima toliko prilike za izobrazbo in pošteno, ceno ter zdravo zabavo.

»Ko smo bili mi mladi, smo bili bolj zapuščeni in neumni,« mi je razlagal častitljiv starček na Dolenjskem. »Po gostilnah smo se preganjali, ponočevali in se pretepali. O, zdaj se pa veliko fantov tako lepo zadrži! H krščanskemu nauku pridejo, v društvo hodi, ne popivajo in se ne pretepajo. Tudi

kletvine je manj. In koliko lepega in koristnega se nauče v teh društvih. Srečna mladina, ki v takih časih živi!»

»Saj bodo res mladi kmalu modrejši od starih.«

»Oj, saj so že nekateri! Moja dva soseda svojih fantov v društvo še ne pustita ne. Je škoda denarja za take reči, pravita, in da so nekaj ravno tako lahko živeli brez teh komedij. Za gostilno mu da denar, za društvo se mu ga pa škoda zdi. Potem se bo pa še čudil, če mu bodo otroci sive lase in sramoto delali. Poznam take v sosednji vasi, ki zdaj jamrajo nad razuzdano mladino, ki pa pred leti, ko se je društvo ustanovilo, niso nič hoteli slišati o njem. Prav se jim godi! Vas ne poslušajo, če še tako lepo prosite in vabite mladino v društvo, naj pa zdaj pokoro trpe.«

»Dobro ste jo zadeli; da bi le kmalu vsi očetje to spoznali!«

Mlad človek mora imeti zabavo, kratkočasje. Je vse zastoj; narava ima svoje pravo; če se ne bo mladina zabavala pošteno, se bo pa na nepošten način. In ker je za fanta z ozirom na njegovo naravo najprimernejša zabava ravno telovadba i. dr., kar goji in nudi Orel, moramo tudi iz tega ozira reči: dobra, koristna in potrebna so naša telovadna društva. Seveda ne sme voditeljevo delo obstajati v samih »postnih govorih za mlade ljudi«. Kar gre pri dekletih lažje v Marijinih družbah, to se pri fantih splošno lažje doseže v telovadni organizaciji; ta jih oprosti pogubnih strasti, ki se sicer udeležujejo v nepošteni, nezdravi zabavi, navadi jih na nedolžno in koristno veselje in kratkočasje. Govora je mladini kmalu dosti in preveč, telovadbe pa fantom, ko so jo vzljubili, celo popoldne ali večer premalo.

3. Mi Slovenci se ne maramo še pustiti izbrisati s površja zemlje. Hočemo obstati na rodni tleh, kot prost narod; dasi majhni in revni, pa vendar enakovredni in enakopravni sosedom, kakor smo vsi enaki pred Bogom in cesarjem. Izkušnja pa uči, da to ne bo mogoče brez nekih pogojev. Glavni teh pogojev za naš obstanek in napredek pa je po našem najglobljem prepričanju: dejanska ljubezen do Boga, v čegar vsemogočnih rokah je usoda narodov in ki »gleda na nizko v

nebesih in na zemlji, ki vzdigne iz prahu ubogega in potegne iz luže reveža, da ga postavi med prvake svojega ljudstva«, (Psalm 112., vrsta 6—8) ter vdanost do svete katoliške Cerkve, v katere materinskem krilu smo bili do danes skoro čudežno ohranjeni vzlic vsej naši nebogljenosti, vzlic vsem strašnim stiskam in nevarnostim desetih sto let. Vsak posameznik zlasti pa vsak organizem, ki sile posameznikov druži in potencira, čegar delovanje našo glavno življenjsko silo — ljubezen do Boga in vdanost do Cerkve — ohranjuje in krepi, nam mora biti dobrodošel, ga moramo podpirati, vzdrževati, ako hočemo obstati in napredovati. Da se naše ljudstvo nekako instinktivno (in ravno instinkt je v najvitalnejših interesih človekovih prav zanesljiv svetovalci!) tega zaveda, kaže njegova ljubezen in vdanost do duhovščine, ki po svojem poklicu naravnost in predvsem to delo dobro vrši. Orlovska organizacija tudi iz tega razloga zasluži pozornosti in podpore. Orel s svojim izobraževalnim in organizatoričnim delom mnogo pomaga k povzdignjenju in razširjenju časti božje in veljavi katoliške Cerkve v slovenskih deželah. Udeležba uniformiranih fantov, v lepem redu, z vzornim obnašanjem, pri skupnem svetem obhajilu, pri cerkvenih procesijah, katoliških verskih slavnostih in manifestacijah, »Zlata knjiga«, »Mladost«, govori in razgovori, branje časopisov v Orlu — vse to ima naravnostni namen, in sicer celo za svoj glavni namen: poglobitev in utrjenje verske zaveesti, katoliškega prepričanja v fantovskih srcih, v zgojitev novega roda, ki bo — utrjen v ljubezni do Boga in njegovih zapovedi ter vdan katoliški Cerkvi in njenim predstavnikom — sposoben, braniti svetinje in zemljo svojih očetov.

Držimo torej Orlo, ker s tem gojimo in krepimo obenem poglavitno

narodno silo, vršimo važno versko in narodno delo. Naj dvigne z vsestransko pomočjo v jasne višine krila ponosna mlade moči, ker dvigniti mladino znači dvigniti narod.

da se privadi za poznejšo moško dobo organizaciji, samoposebi zopet sledi: Orel, naša lepa fantovska organizacija, naj živi, da

»z nebne višine Orla bo sila
krivdo in sužnost razbila vsekdar!«

Le vsestransko versko, gospodarsko, politično, kulturno organiziran narod zamore sam iz sebe, to je ravno iz svojih organizacij, črpati potrebno moč, da se ubrani nasilju drugih, da si pribori svoje pravice in spoštovanje. To vidimo zapisano v zgodovini narodov, to uče zlasti glavne izkušnje o sposobnosti narodov in držav — krvave vojske. Ljudstvo, ki se v razne kulturne namene organiziral; narod, ki bere, se uči, vadi, misli, dela in moli: raste in se osvoboduje, sčasom tudi zagospoduje. Krasen zgled in dokaz temu je združena Nemčija. Kaj je bila pred petdesetimi leti in kaj je danes! Nesložna, razkrojena, sama sebe uničujoča in se sosedom v sužnost ponujajoča; danes čvrsto organizirana kljubuje z uspehom celemu svetu. Nje moč pa je zasidrana morebiti bolj še, kakor v zvezi državic, v tesni, podrobni ljudski organizaciji v kulturne namene. Ker pa ravno mladina najbolj potrebuje organizacije, da se ohrani zdrava in čvrsta duševno in telesno, da se uči, da se vadi in izobrazi sploh, posebej pa še

5. O narodu smo rekli, da mora biti močan in da je v ta namen potrebna organizacija narodnih sil. Potrebno pa je še nekaj: da bo močna celota, mora biti močan tudi posamezni nje del. Močno telo obstaja iz močnih udov, trden zid iz trdnih kamnov. Ravno organizacija pa, kakor je naša organizacija Orlov s svojo »Zlato knjigo« in njenim programom, zamore dati svojim članom moč za močno, koristno življenje, zamore ustvarjati značaje. Predvsem pridejo pri tem v poštev njena čela; načela jasna, določna, vse-skozi in dosledno čisto katoliška, Kristusova, torej popolnoma resnična, zanesljiva, večna, neizpremenljiva. Kakor tek lonca, tako čist in miren, enakomeren in varen potek življenja fanta, ki se teh načel oklene. Po teh načelih »k solncu, k svetlobi Orel hiti«. In kaj je poleg nadnaravnih pripomočkov molitve in svetih zakramentov, teh čudovitih, tajnostnih studentev milosti božje, mladim fantom primernejše in izdatnejše sredstvo za okrepitev in vzgojo volje, kakor pametna, razumno vodena telovadba? — Fant stopi k orodju, nastopi k prosti vaji. Telo mu je še preokretno, trdo. Sram ga je, pokazati vpričo vseh tovarišev, celo mlajših svojo nerodnost, počasnost. Toda povelju se mora brezpogojno ukloniti. Poizkuša, nateza se, danes, jutri, cel mesec — in doseže, kar je sklenil. Na ta način se goji v telovadnici: poznanje in spoznavanje samega sebe, svojih posebnosti, moči in slabosti, ponižnost in zavest dolžnosti, zupanje in veselje do dela in truda, samostojno delo, podvzetnost, pogum, opreznost, ubogljivost . . . in tako po vrsti vse čednosti, v katerih se zrcali in katerim je podlaga močna, disciplinirana volja, poleg načel največja, najmočnejša človeška kulturna sila. K temu lahko dodamo kot sad orlovske telovadske in verskonačelne vzgoje: ljubezen do domačije, ker ni ga Orla, ki bi telovadil z namenom, izre-

diti amerikanskemu tovarnarju čim močnejše mišice, — odločno versko zavest, ki raste z vsakim javnim nastopom, slikano vedenje, ki marsikomu k boljšemu kruhu pomaga. Kdo bi torej zamogel odrekati Orlu koristonosnost, kulturni pomen, častno mesto med napravami v narodov blagor? Ali je treba še dalje razmišljati, še drugih razlogov v prilog orlovski organizaciji iskati?

Končajmo! Trdo delo, stanovitni trud, nepretrgane žrtve, često ponižanje, češče razočaranje, pekoča nehvaležnost so stvari, ki so pogoj sodelovanja v mladinskih organizacijah, so zmožne vzbuditi dvome in vzeti po-

gum, veselje do dela. A cilj! Ne gre drugače pri nas, kakor zrno do zrna, kamen do kamna — a nazadnje je iz tega tudi pri nas pogača, palača. Z živo besedo, s peresom, z groši in kakor so že vedeli in znali, so rodoljubni možje vedno podpirali koristne naprave. Stopim v njih stopinje; kjer so utihnili, poklicani od večne Besede, tam govorimo dalje mi; kjer jim je zaostalo pero, tam ga zastavimo mi; kakor so oni v korist narodni sreči odpirali svoje pre-dale in praznili svoje žepe, tako stori-mo zdaj mi.

»V trudu in znoju, polnem radosti, domu gradimo slavo in čast.«

STRELCI IN SOKOLI NA POLJSKEM. IVAN PODLESNIK.

(Konec.)

Takoj po izbruhu sedanje svetovne vojske se je čulo, da so se Poljaki vzdignili za svobodo izpod ruskega jarma. Na čelu čet, ki so klicale po svobodi, je stala poljska mladina.

V Avstrijski Poljski je bila poljska mladina organizirana v sokolskih in skavtskih društvih.

Poljska sokolska društva so bila že leta sem v neki opoziciji proti drugim sokolskim društvom v Evropi in tudi proti vseslovanski sokolski zvezi. Na zunaj se je kazala ta opozicija v tem, da se poljski Sokoli niso hoteli udeleževati velikih sokolskih zletov. Njih odsotnost pri teh prireditvah se je utemeljevala s tem, da se teh prireditvev udeležujejo ruski Sokoli. Torej vsled mržnje do Rusije, ki je Poljake zatirala v Ruski Poljski.

Enako se je opazilo tudi pri bolgarskih Sokolih, ki niso hoteli sodelovati v osrednji evropski sokolski organizaciji zato, ker so bili tamkaj srbski Sokoli.

Poleg teh političnih vzrokov needinstva poljskih Sokolov z ostalimi slovanskimi Sokoli pa je bil še en drug vzrok, ki je odtuževal poljske Sokole osrednji sokolski organizaciji.

Srbsko sokolstvo je bilo odvisno in tesno združeno z znano srbsko organizacijo »Narodna obrana«, ki je bila zopet zavisna od framazonskih lož.

Temu nasproti pa so ostali Poljaki zvesti svojim starim sokolskim tradicijam. Kar ni bilo nikjer v drugih sokolski organizacijah več opazati, se je našlo še pri poljskih Sokolih. To namreč, da so korakali v njih vrstah duhovniki, ki so jim ob slavnostih in izletih maševali in pridigovali in blagoslavliali njih zastave.

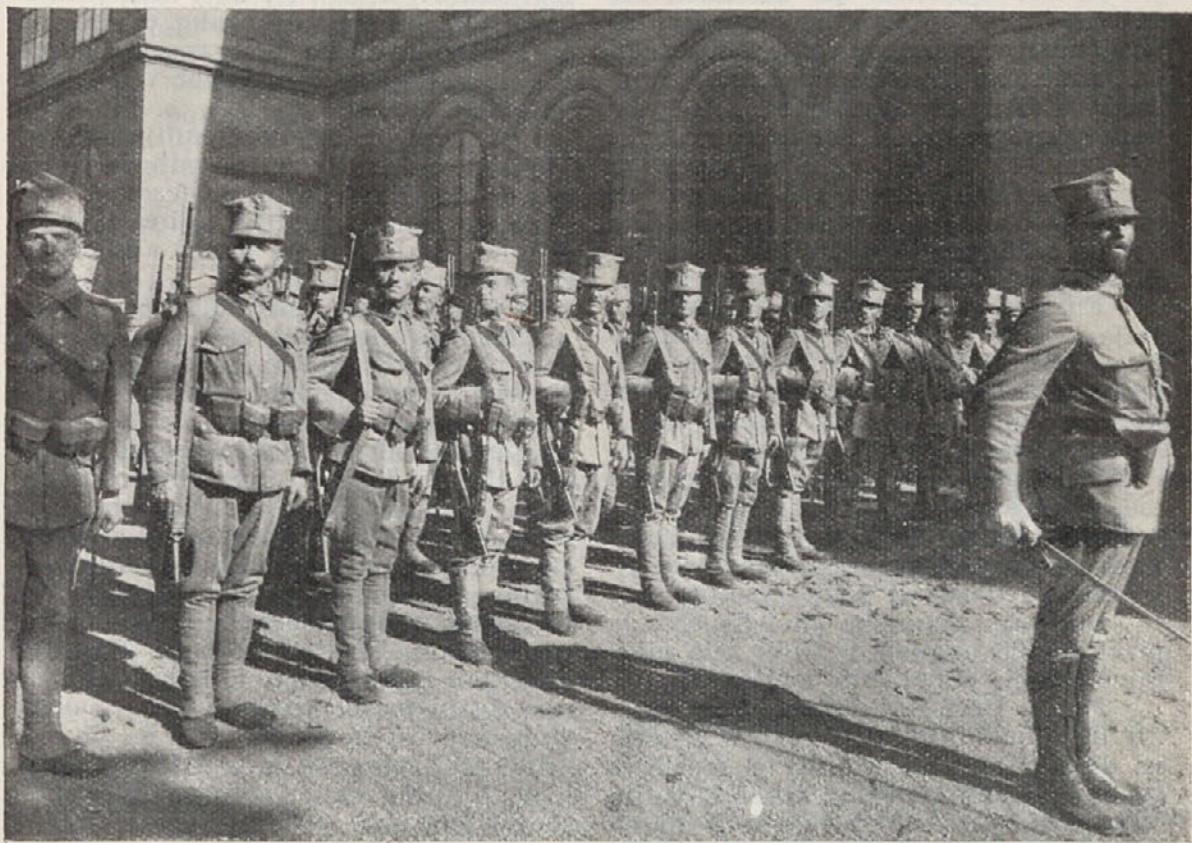
Ob priliki zadnjega katoliškega shoda v Ljubljani sem imel čast biti priča pogovoru med prevzvišenim ljubljanskim knezoškofom in bratom krakovskega knezoškofa Sapieha, knezom Sapiehom. Bilo je to po končani javni telovadbi Orlov. Knez Sapieha je bil poln navdušenja o tem, kar je videl, in zato poln hvale o naši orlovski organizaciji. Pripovedoval je ob tej priliki o

poljskih Sokolih, katere je tudi pohvalil in poudarjal, da je med njimi moralni duh še zelo trden.

Ta sodba visokega poljskega plemiča o poljskih Sokolih je bila utemeljena, o čemer so se tudi prepričali slovenski odposlanci ob priliki prvega shoda, ki se je vršil v svrhu zblížanja med Poljaki in Slovenci v Krakovu. Kako ljubeznjivo so tedaj sprejeli polj-

tudi svoje zastopnike v Ljubljano. Videli smo jih na shodu, v sprevedu in pri javni telovadbi v njih lepih, sivih uniformah.

Poleg izletov in drugih stvari, ki spadajo v skavtsko organizacijo, so gojili poljski skavti tudi strelske vaje. Nekaj, kar smo pri naših Orlih hoteli, pa ne izpeljali. Tudi duh, ki je vodil poljske skavte do dela in uspehov, je

Poljski legionarji. Stotnija, sestavljena iz Dunajskih Poljakov, se je odlikovala v boju z Rusi.

ski Sokoli odposlanca slovenskih Orlov. Kako prisrčno so mu pripovedovali o njih razmerah.

Lahko rečemo, da je bila vez med poljskimi Sokoli in slovenskimi Orli bolj srčna kot med poljskimi in ostalimi slovanskimi Sokoli.

Poleg sokolske organizacije je obstajala med avstrijskimi Poljaki tudi organizacija poljskih skavtov. Kakšna je organizacija skavtov, o tem smo že govorili v »Mladosti«. Ob zadnjem katoliškem shodu so poslali poljski skavtje

bil soroden duhu, ki je preveval naše Orle.

Takoj po izbruhu sovražnosti med Avstrijo in Rusijo se je v sokolskih in skavtskih društvih organizirana poljska mladina združila v takoimenovane legije in se pripravila za boj. Poljsko ljudstvo je te legijonaše z velikanskim navdušenjem pozdravilo. Ti legijonaši so organizirani popolnoma po vojaško. Imajo svoje uniforme, katero si vsak sam preskrbi in imajo tudi vrhovnega poveljnika, armadnega stotnika.

Že v prvih bojih med avstrijskimi in ruskimi četami so se izkazali ti legijonaši kot zelo pogumni in zelo porabni vojaki. Pod vodstvom stotnika Franka je osemsto legijonašev v noči med 7. in 8. avgustom napadlo tisoč kozakov. Boj se je vršil pri mestecu Miechow, ki leži na važnem križališču cest ob gališko-ruski meji severno od Krakova. Kozake so napadli ponoči. Padlo jih je 400, legijonaši pa so imeli 140 mrtvih in ranjenih. S tem napadom so legijonaši pripomogli, da je bilo ozemlje, katero so zasedle naše čete v južno-zahodni Poljski, pomnožene za jako važno postojanko. Iz Miechowa so naše čete zasedle še tisti dan kolodvor in ceste v mestih Olkusz in Welbrom in prehodno točko čez Vislo, vzhodno od Krakova ležeče Nowo Brzesko, odkoder so šle proti Kielcem.

En zbor teh poljskih legijonašev šteje 2500 mož. Rusi so jih proglasili za franktirje, to je vojne roparje. Če Rusi legijonaša ujamejo, ne postopajo z njim kot z vojnim ujetnikom, temuč kot z roparjem ter ga takoj ustrelé.

V podporo tem legijonašem je dalo mesto Krakov 1.000.000 kron, Lvov 2.000.000 kron, Tarnow 100.000 kron. Tudi druge poljske organizacije in zasebniki so darovali veliko vsoto.

Dopisnik dunajske »Reichspost« je pisal dne 26. avgusta iz Kielc zelo zanimivo pismo o poljskih legijonašev.

Pravi: Prve dni avgusta sem sklenil, da udarim na svojo roko iz Krakova do Varšave, da vidim to mesto v zgodovinskem trenutku, ko bo odvalilo od se ruski jarem. Poročalo se je, da so Rusi Varšavo zapustili, kar pa ni bilo res, ker so zbirali svoje čete krog mesta. Preskrbel sem se z vsemi potrebnimi listinami in si kupil revolver za »nizko« ceno 55 kron. Ta cena je bila nizka zato, ker se je orožje v Krakovu od vojske sem strašno podražilo.

Dne 15. avgusta opoldne sem se peljal kot turist opravljen z izvoščkom do meje pri Michalowicah, 12 kilometrov oddaljeno od mesta. Štirikrat med to vožnjo sem moral pokazati svoj potni list, kar ni čudno, saj je Krakov trdnjava. Naprej v Ruski Poljski sem si najel kmečki voz, kar ni bilo težko, ker Rusi niso imeli časa izpeljati v obmejnih krajih mobilizacije in je bilo vsled tega konj dovolj na razpolago. Peljal

sem se naprej 30 kilometrov čez Miechow. To je staro, majhno mesto, združeno z žalostno zgodovino. Za časa zadnje poljske vstaje leta 1863. so poljski mladeniči, združeni v četo, napadli to mestece, Rusi pa, ki so bili v veliki premoči in skriti v hišah, so jih napadli in pomorili.

Ta mesec pa je bilo to mestece zopet osvojeno od poljskih mladeničev legijonašev, ki so tu v noči med 7. in 8. avgustom premagali kozake. Črno-žolte in belo-rdeče zastave so veselo plapolale iz hiš, ko se je moj voz v mestecu ustavil.

Na trgu je stala kompanija 80 legijonašev, pripravljena za odhod. Njih poveljnik, mlad realčni profesor iz Krakova, je sam prijezdil k njim. Obrnil sem se do njega in ga prosil, ako smem z njimi.

»Kar z nami,« mi je dejal.

Komaj sem imel časa dovolj, da sem plačal voznika in že smo korakali. Napravili smo popoldanski pohod 14 kilometrov čez Ksiaz proti Kielcem. Lepa, gorka noč je legla na zemljo. Jesen je v Poljski lepa. Že tri tedne ni deževalo. Pot nas je vodila skozi gozd. Puške so bile ostro nabasane in moštvu zapovedan mir in molk: kozaške patrulje so še vedno strašile po okolici in legijonaši so si pripovedovali skrivnostno o bojih, ki jih čakajo pri Kielcah. Vsak teh mladih mož je gorel poželjenja, da bi prišel kmalu v boj. Dobra volja, srčnost in bojaželjnost so jih vodile v njih preprostih, praktičnih sivomodrih uniformah, s tornistrami in puškami, čisto po vojaško organizirane, na bojno polje.

Za svobodo Poljske!

Iz Ksiaz, kjer smo prenočili v zapuščenem gradu grofa Wieloposkija, smo korakali drugi dan proti majhnemu mestu Jeszdrzejow. Tam smo ostali dva dni. Čete legijonašev so se združile. Pristopilo je še mnogo prostovoljcev. Potem smo se odpeljali na stoterih kmečkih vozovih proti Kielcem, mestu, ki šteje 3500 prebivalcev in je oddaljeno od Krakova 130 kilometrov.

Nad mestom je ležala strahota prvih bojev...

Tako dopisnik.

Kakor znano, so se koncem avgusta vršili krog Kielc veliki boji med Danklovo in rusko armado.

Poljski legijonaši so se v vseh bojih vrlo dobro obnesli. Po njih vzoru so poskušali tudi Rusi v Rusko Poljski organizirati legijonaše, kar se jim pa ni posrečilo.

Naj bi mlada kri poljskih strelcev in Sokolov ne bila prelita zastonj! Mlada, srečna Poljska naj vstane! Saj je imela Poljska toliko pretrpeti.

* * *

Ravno, ko sem pisal ta odstavek, so pripeljali v Ljubljano 218 ranjenih poljskih legijonašev. Pripovedovali so, da so se borili proti Rusom na Ogrskem in potem 24. avgusta pri Nad-

worni in Molskoku. Pripovedovali so, da je bilo ondi 3000 Rusov proti 800 našim. — Med temi legijonaši so bili tudi mladi, okoli 15 let stari dečki.

Pozdravljeni na slovenskih tleh!

Prišel bo čas, gotovo bo prišel lepši čas in tedaj vas bo, bratje iz Poljske, pozdravil tudi naš Orel, ki ima sedaj večino svojih sinov v boju proti Rusom, Srbom in tudi Francozom.

Verujemo za trdno na čas, ko si bo sta svobodni sin iz poljskih legij in svobodni sin slovenskih domov iz lepe orlovske organizacije v bratsko zvezo podala roke. Nad nesrečno Poljsko pa bo vstajalo lepše solnce, bratje!

VOJSKA SODI.

ANTON KOMLANEC.

Pameten mož je zapisal, da vojska sodi narode. In nekdo drug je razlagal, da vojska sodi gospodarstvo, izobrazbo, krepost narodov in držav.

V vojski zmaguje, kdor ima več sredstev, več pušk, več topov, več vozil, ali s čimer se vse to nabavlja, več denarja. Zato tista država dalje časa vzdrži v vojni, ki doma izdeluje tovarniške izdelke, zlasti pa, če doma pride-luje dovolj hrane.

Vojska uči, kako potreben je obrtni stan, oziroma industrijski izdelki in uporaba prirodnih sil, še bolj pa, kako važen je lastni kmečki stan, ki pride-luje hrano. S prstom kaže, kakšno narodno gospodarstvo naj država podpira. One, ki so drugače hoteli, je vojska obsodila.

V vojski zmaguje, kdor je raz-umnejši: kdor več zna, kdor zna spretno rabiti telefon, brzojav, zrako-plove, avtomobile, zemljevide, razstre-liva. Izobrazba pomnoži moč ljudi s si-lami narave. Zato je ob preizkusnih prilikah srečna država, ki ima izobra-žene narode.

Vendar Francoska, pravijo, ima vse to. Zakaj ne zmaguje? Zakaj ji morajo pomagati od vseh strani, pa je še v defenzivi?

V vojski zmaguje, kdor je bolj kreposten. V zgodovini imamo zglede, da so zmagovale in ostale svo-bodne države, ki niso imele ne bo-gastva, ne posebne izobrazbe. Imele so krepostne prebivalce. Skozi stoletja so

ostale same sebi gospod. Za dolgo ne-odvisnost čednostno propalih narodov nimamo zgledov.

Slabiči, bojazljivci, malodušni ne zmagujejo. Le srčni, utrjeni, požrtvo-valni, ki vse preneso, glad, žejo, trud-nost, ki ne gledajo na življenje, če za-visi zmaga od tveganja. Ti bodo uspeli.

Ta krepost, ki vztraja do smrti in sloni na misli, dobiva hrano iz spozna-nja, da je stvar vojske žrtvovanja vred-na. More jo imeti le veren človek.

Kaj je žrtvovanja vredno?

Ali domovina? Toda kaj mu dá domovina, če ga smrt zadene. Ali ce-sar? Toda kaj mu dá cesar, če mu kro-gla srce predere?

Zato je res, da se pametni ne bo žrtvoval, razen če mu povrne žrtev kdo, ki to zamore, tudi če smrt ugrabi živ-ljenje. Tistega strah pred smrtjo ne bo odvrnil, da izpolni težke vojne dolžno-sti, ki ima v mislih Njega, ki ga more kaznovati, tudi če ga najmogočnejši vladar na svetu zavaruje. Le tisti bo plemenito vztrajal do smrti, ki ljubi, kar je do smrti ljubezni vredno. To je krepost vernega človeka.

Ker pa hipne smrtne nevarnosti in nepredvideni grozni trudi zahtevajo nenadnih velikanskih žrtev od krepos-ti, bo z gotovostjo obstal le tisti, ki se ie vadal v kreposti od mladosti, kdor se je vadal od mladosti izpolnjevati božjo voljo. Vojska sodi tiste, ki tega niso storili.

Gros Tisza je izrekel, da v moderni vojski zlasti odločuje obkoljevalna taktika. Za to so na boljšem oni, ki imajo številnejše množice vojaštva. Sedanja vojska govori, kako dobro je, če ima narod, država mnogo naklonjenih narodov. Zdaj med vojno si izkušajo nakloniti ljubezen in podporo narodov in držav, ki so jih prej prezirali.

Vojska pridiguje, naj narod ne izgublja lastnih sinov, naj država ne zapravlja državljanov. Milijoni so izseljeni. Stotisoči vojnih moči je raztrese nih po vseh kotih sveta. Ti in njih otroci služijo tujim. Kako prav bi prišli domovini!

Vojska pojasnjuje predvsem, koliko je vredno, da narod po številu raste. Veliki napredni zapadni narodi — imajo se za prve na svetu — po številu nazadujejo. Zakaj? Ker n i k r e p o s t i v n j i h. Ker so grešili v mnogem oziru, zlasti zoper šesto zapoved. Zato jih Bog trebi z zemlje. Pred 100 leti so Francozi zmagovito prehodili vso Evropo. Bili so v njih še ostanki krščanske kreposti. Danes morajo klicati 17letne pod orožje. Pomagati jim morajo Indijci in vsakóvrstni zamorci. Z vsemi svojimi zavezniki bi bili zdrobljeni, ko bi jim ne pomagala ogromna ruska sila.

Vojska s o d i . . .

* * *

Kako obstanemo mi Slovenci pred to sodbo?

S kakšnim zadoščenjem gledamo pot, ki jo je načrtala našemu narodu katoliška misel, ki ji pripada, hvala Bogu, še ogromna večina slovenskega naroda. Gospodarske organizacije, ko se razcveto v poln cvet, preskrbe kruha, da ga ne bo treba beračiti pri so sedih.

Izobraževalna društva, duhovniki in drugi vestni učitelji jasneje spozna nje, da le v soglasju z vero raste prava izobrazba, ki se ne moti ne v vzgoji mladine, ne pri vodstvu občine, ne v na logi države.

Mladinske organizacije, zlasti Orli in Marijine družbe, nagibajo na pot kreposti, na pot izpolnjevanja božje volje od mladosti. Kjer je ta pot, tam ni izdajstva, ni bojazni, ne obotavljanja, ne strahu pred smrtjo. Oko je uprto na katekizmov nauk, roka pa pripravljena na udar, kamor kaže prst božji.

Majhni in ubogi irski narod bije že stoletja boj z bogatimi in mogočnimi Angleži za krščansko svobodo vesti in katoliško prepričanje. Še obstaja, v boju nepremagan in dosega vspehe. — V njihovi bližini po številu in z vsemi svetnimi blagodari obdarjeni francoski narod gine in zaničevani Irci mu morajo pomagati. Znaka zmage ni v Francozih. Sto let so bahali z brezverstvom in nemoralnostjo in ves svet jih je posnemal, češ da znajo olikano grešiti. Vojska jih sili zopet na pot kreposti. Če ni prepozno! Če je, pri haja čas, da posedejo drugi, kar je bilo njim namenjeno.

Tako sodi vojska.

Ne prisodi sicer vselej kreposti zmage t a k o j. Na tem svetu pripušča previdnost božja, da se tudi krivica za nekaj časa obda z zlatimi penami sveta. Prejalislej zмага gotovo.

Krep o s t o s t a n e n e z m a g a n a.

Velikost kreposti pa pokaže vojska. Tisoče trupel pokriva prezgodnja ruša. Slava kreposti ne umrje in njeno plačilo je pri njenem izvoru — pri Bogu.

Orli, na pot kreposti!

† LUKA ČEBAŠEK.

ANT. PORENTA.

Ko se je pred nekaj leti po Slovenskem začela zbirati orlovska armada, pač ni nihče pričakoval, da ji bo v tako kratkem času dana priložnost, pokazati in dati svoje moči v obrambo domovine. Svetovna vojska je tu in ni ga skoroda odseka, ki bi v njem vsaj par članov ne bilo zamenjalo orlovske uniformske z vojaško.

Prav je tako. Zato smo delali, zato zbirali, zato se žrtvovali, da razpolagamo s četo, ki se ne boji z veseljem in navdušenostjo se boriti za ideale, katerih eden je tudi: lepa in svobodna domovina.

Odsekov kronike imajo zabeleženo, koliko in kateri člani so odšli na bojno polje. Tekom in koncem vojske

pa bo vesten tajnik marsikomu morda dodal kratko notico: Se ne vrne več; padel je na bojišču. Junaški mu spomin! Spodobí se, da se tudi »Mladost« spominja svojih vrlih članov, ki so odšli na bojno polje, zlasti pa onih, ki so tam dali svoje življenje za blagor domovine.

Če gremo po vrsti, je eden prvih, ki je padel izmed Orlov na bojišču, brat Luka Čebašek, načelnik Orla v Smledniku.

Rojen je bil padli junak Čebašek v Mošah, v župniji Smlednik.

Dovršivši prvo šolo z uspehom, se je po očetovi smrti vrnil domov. Potrjen v vojake, je služil pri 17. pešpolku ter dosegel šaržo četovodje. Kako je bil priljubljen pri vojaki, dokazuje drag

† Četovodja Luka Čebašek, padel na severnem bojišču.

brovning, ki so mu ga v znak hvaležnosti kupili enoletni prostovoljci. Silili so ga, da ostane pri vojaki, toda ljubezen do domače grude in kmečkega dela ga je gnala domov. Toda ostal je vojak tudi doma: vojaški nastop, hoja, kratak v besedi, odločen v izvršitvi. In kot tak je bil tudi na dan mobilizacije. Poskakoval je, kakor da gre na svatbo. Uredil je hitro svoje stvari, zbral sobojevnike iz vasi, se poslovil s tremi svojimi brati od matere-vdove ter hitel še tisto znamenito nedeljo v Ljubljano. Vsa njegova poročila poslej so polna srčnega duha. Bila so pa pičila, kajti takoj, ko so naše čete po tridnevem maršu iz mesta, kjer so taborile, trčile

skupaj z Rusi, ga je zadela smrtonosna krogla dne 26. avgusta.

Značilni za tega mladeniča sta njegova idealnost in nesebična delavnost. »Veseli me in nekaj me priganja,« mi je spregovoril, »da bi šel v svet in si še pridobil na znanju, toda še lepši je doma nad savsko pečino. Mislim, da sta moja vas in fara Smlednik tudi zadosti veliki, da izpeljem svoje načrte! In je študiral, bral in delal načrte, nikdar ugnan. Bencin-motor je do zadnjega vijaka razdril in ga toliko časa opazoval, da mu je bila znana vsaka stvarca.

Razumljivo, da je bil kmalu izvoljen načelnikom, ko je pristopil k odseku. Kot tak je vso svojo pozornost obrnil odseku v prid. Zbiral je fante, jih navduševal, vadil, učil, grajal in hvalil. In reči se mora, da je bilo lepo tiste čase v telovadnici. Veselje je bilo gledati mlade telovadce, kako so se oklepali svojega voditelja, ki jim je dal ognja. Take prireditve, ki se je za časa načelnika Čebaška vršila v Smledniku povodom okrožne javne telovadbe, Smlednik pač ne bo več kmalu videl. Ohranilo ga bo v spominu tudi domače izobraževalno društvo. Z marsikatero igro je ravno Luka povzdignil domače izobraževalno društvo. Marsikaterih dramatičnih uspehov, ki se z njimi lahko ponaša smleški oder. Spominjam se predvsem na igro: »Andrej Hofer«. Če je junaka Hoferja ta junak tako dovršeno igral, da je žel pohvalo mož, dokazuje, da je bil duha in srca kakor Hofer.

Idealno delo v odseku in društvu, praktično delo pa je daroval strojni zadruzi. Sam jo je ustanovil, sam je naporno delal z motorjem, ponoči pa bil njen tajnik, strojnik in vse. Podnevi ali vodil knjige, ali pa pohitel v društvo. Zaslužil si je Čebašek s samim motorjem, da ga ljudje ohranijo v dobrem spominu.

Luka Čebašek je bil cel mož v zasebnem in javnem življenju: globokoveren in vesten v izpolnjevanju svojih dolžnosti, obdarjen z obširnim znanjem in znato besedo; trezen, tako da je še druge s svojim vplivom odvadil pijače; delaven in nesebičen v pomoči do bližnjega, skratka tak, kakršen naj bi izkušal postati vsak slovenski Orel.

Ali je prav, da si ostal v zemlji gališki? Ni prav, ker si pustil doma še ve-

liko dela neizvršenega; ni prav, ker si pustil doma krepostno mater, ki ji bo ostala rana v srcu, čeravno prenaša bol kakor Makadejka. Prav pa je, ker se je

tako dopolnila volja Božja in prav je, ker je bila Tvoja smrt kamenček k utrditvi nove Avstrije. Zato naj palma krasi Tvoje junaško čelo!

POSLEDNJA ŽRTEV — DOMOVINI...

S. KLAS.

Pred nekaj leti se nas je peljalo pet Orlov iz Gradca na slavnost v Petrovče. V Mariboru nam je bilo počakati jutranjega vlaka. Tri, štiri ure čakanja smo prebili deloma v kavarni, deloma v mestnem logu. Ko se je napravil dan, smo se napotili, da si ogledamo mesto. In tedaj nam je prišel nasproti po Koroški cesti čil Orel v kroju. Pozdravili smo ga — veseli in se čudili, da je že pripravljen, dasi je manjkalo do vlaka še par ur. Vljudno nam pove, da ga skrbi, da ne bi kateri izmed bratov zastal in zamudil vlaka. Odhitel je naprej v drugo ulico, kjer je potrkal na okno bratove sobe in ga pozval, naj se požuri. In potem naprej, dokler ni bila vsa četa skupaj.

Zanimal me je ta vrli mladenič s svojim plemenitim obrazem in resnim nastopom. Bil je Jože Praprotnik, ki je pred par meseci prelil svojo kri za domovino, zadet od srbske krogle.

Imel sem priliko, spoznati vse ajebove vrline. Prišel je v Gradec, kjer se mu je nudilo dosti dela. Prav tedaj je bilo društveno življenje v polnem cvetu. Orel in »Dekliška zveza« sta tekmovala med seboj v delu in napredku. Vršila so se redna tedenska predavanja in fantovski sestanki. Nedeljo za nedeljo so prihajale v »Kres« nove osebe, dan za dnem so se oglašali novi člani. Imel sem čast sodelovati pri tem delu, in kadar sem se zamislil v to veselo življenje, me je prešinila sladka zavest, da je sedaj dosežen višek, da se več ne bo dalo.

Jože pa je nosil v srcu še druge načrte, in ko so se mu zdeli godni, je prišel z njimi na dan zelo previdno. Oprezen je bil na vse strani.

Včasih sem ga našel v njegovi nizki sobici, ko je zamišljen strmел predse. Ni me opazil, dokler ga nisem pozdravil in nagovoril.

»Pozdravljen! Kaj pa zopet tuhtaš?«

Bil je v zadregi, a se je takoj zavedel ter mi začel na dolgo in široko razkladati svoje načrte. »Nocoj nameravam v društvu govoriti fantom o ljubezni do domovine. To važno reč še vse premalo povdarjamo. Pomisli koliko pridnih ljudi se nam izpridi samo tu v Gradcu! Res, da se stori kar se da, ali tako malo je to v primeri s potrebo. Predvsem moramo vzgajati v fantih značaj. Vsak član se mora zavedati, zakaj je pri društvu. Tisti, ki ga vlečejo samo zabave, ki mu jih nudimo, ne bo nikoli pravi član; prejalislej se bo vrgel v naročje nasprotnikom, ki

Jože Praprotnik,
padel na južnem bojišču.

mu v tem oziru lahko dajo več, kakor mi.«

»Res je, to je rana, ki se ne da zaceliti,« sem mu pritrdil, ko sem pomislil, kako sem se včasih varal pri kakem fantu.

»Je ozdravljiva, treba pa je potrpljenja. Uspehov ne bo takoj prvi dan. Glej nocoj nameravam pričeti s fanti razgovor o tem. Če se mi posreči vzgojiti nekaj fantov, ki bodo v resnici junaki, ki bodo svojo moč zajemali pri tabernaklju, potem bodo oni sami šli kot apostoli med druge. Mi moramo misliti na svojo službo božjo. Čemu pa nam bode ta, ako ne bomo k službi božji hodili? Priti moramo do tega, da bomo imeli svoj slov. Orlovski dom v Gradcu. Osnovati moramo svojo de-

lavsko organizacijo da ne bomo odvisni od milosti Nemcev ali celo soc. demokratov.«

Skoraj čutil sem se njegovim načrtom kajti dasi sem sam želel vse tako, videl sem pri vsem toliko ovir, da se meni še sanjalo ni, da bi se lotil takega dela.

»To je gotovo,« je dejal. Žrtev bo treba, brez teh ne bo šlo. Jaz sem pripravljen na vsako! Oh, ko bi bili tudi vsi drugi tako! In pravil mi je tožen, kako malo imajo rojaki smisla za pošteno reč. »Zadnjič sem vabil čevljarja doli, naj pristopi v društvo. Veš kaj je rekel: Če boste potem pri meni čevlje kupovali. S takimi kupljenimi ljudmi ni nič! Človek izgubi vse veselje, če o tem premišljuje.«

Ali Jože ga ni izgubil. Tisti večer je govoril po telovadbi fantom o ljubezni do Boga in domovine, in o naših vzorih tako iskreno in pristrčno, da so se sicer poštena ali zapuščena srca fantov začela mehčati. »Za poštenost, za Boga in domovino tudi smrt,« je vzkliknil razvnet.

Fantom so šle besede v srca; saj jih jim je govoril tovariš, ki mora sam nositi pezo mestnega življenja v mrzli tujini. Ako on lahko vstraja, zakaj bi drugi ne! In rodil se je sklep za sklepom. Jože pa je skrbel za vsakega. Zvečer je šel zadnji iz društva, zjutraj si ga videl že zarana pri mizi Gospodovi in potem zatopljenega v molitev, dokler ni šel na delo.

Četa Orlov je naraščala. Telovadci so se izurili že tako, da se je sprožila misel o javnem nastopu Orlov v Gradcu. Lepa misel, ali kdo jo bo izpeljal? Jože se je lotil tudi te težke naloge. Kmalu je dobil v ta namen primerno dvorano. Treba jo je bilo še primerno okrasiti, postaviti v njo najpotrebnejše telovadno orodje ter prirediti v njej par vaj. Jože je vse to dovršil s čudovito spretnostjo. Znal je pridobiti vsakega, katerega je rabil za delo. Temu je dal za liter vina, onemu stisnil kronico, druge je pridobil s prijazno besedo. Zdelo se je, da so to pot vsi z nami, da nas vsi podpirajo... Vsa stvar, dasi težka, se je izvršila točno po načrtu in za graške razmere naravnost sijajno. Samo bali smo se primanjkljaja, ker so stroški zelo narastli.

Drugi dan pa je Jože vesel poročal pri sestanku, da je ostala lepa vsota kot čisti ostanek. Toda malokdo je vedel, da je Jože cel teden stradal, samo zato, da je s svojim zaluzkom pomnožil znesek za Orlovski dom.

Jaz sem se med tem poslovil. Zgodaj v jutro sem odšel ali Jože me je čakal pred pragom in zadel mojo culo na ramo. Iskreno me je prosil, naj vstrajam kjerkoli bom, obetajoč mi, da bo molil za-me.

Dobri Jože! Vsaj mene je hotel napraviti koristnim ljudem. In v resnici, še danes več ali manj pomnim njegove prijateljske nasvete.

Pozneje sem dobival poročila, da se je osnovala skupina J. S. Z., katere načelnik je Jože. Sam mi je tožil, koliko ima dela in bojev, ker so vstali nasprotniki proti temu v lastnih vrstah. Poznal sem razmere in slutil sem, da ne bo šlo. Ali Jožetu je šlo.

Obenem pa je skrbel z vso vnemo za dušne potrebe fantov. Osnoval je med njimi fantovsko Marijino družbo. Bil je v stiku z vsemi slovenskimi duhovniki v Gradcu. Trkal je tudi na srca merodajne nemške gospode in dosegel, da se mu je dovolila slovenska služba božja v Gradcu v omejenem okviru.

Potem mu je noč in dan šel po glavi Orlovski dom v Gradcu. Naročil je bloke in zbiral vse in povsod v ta namen. Pisal mi je o težavah, ki jih ima s tem, a da ne odjenja, naj ga stane poslednja žrtev.

Opozoril sem ga na ovire in svetoval, naj bo previden. Prevelika misel se mi je zdela to, da bi jo bil v stanu izvršiti en sam človek.

Medtem je kleta roka srbskega morilca vzela življenje najplemenitejšemu bitju Avstrije Francu Ferdinandu in njegovi soprogi. In od tedaj so se pričeli zbirati na nebu črni oblaki, ki so naznanjali svetu hudo uro, kakoršne še ni videl.

Jože je bil klican pod cesarski prapor. Še enkrat je pokleknil pred znani tabernakelj v Marijini cerkvi in pomolil pred čudodelno Marijino sliko, kjer je našel za boj življenja že toliko tolažbe. Tudi danes se mu je zdelo, da se mu smehlja Marijino oko, kakor da go-

vori: Nič se ne boj, moj sin, še eno zadnjo žrtev boš prinesel domovini in dopolnjeno bo. Tako se mu je zdelo, kakor da se poslavlja za zmirom od tod...

Šel je z njim še eden moj znanec, falot, kar ga je bilo — obema sem želel zdravje. Ali padel je Jože —.

Kratko je bilo poročilo o njegovi smrti. Ali jaz sem obstal pri njem in se zamislil v njegovo življenje, ki je bila ena sama velika žrtev —.

Na tuji zemlji zdaj leži,
neznan, nemilovan — — —

On, in še marsikateri izmed nas, ki smo se pozdravljali z bratskim Nazdar! Ali pa ležijo zakopane tudi ideje, ki so jih nosili v srcih? Ne bratje! Mi, ki smo ostali, bodimo dediči teh idej! Zakličimo jim ob grobu: Skrbeli bomo, da bo prelita kri naših junakov, poglala nove mladike, iz katerih bodo vzrastli, po prestanih težkih časih, novi stebri lepe naše organizacije!

DELAJMO VSTRAJNO!

FRANC PIPAN

Hude čase smo doživeli, svetovno vojsko. Po celi Evropi in še izven nje se bije krvavi bojni ples. Vojska na jugu in severu, na vzhodu in zahodu, na suhem in na morju, v zraku, na zemlji in pod zemljo; vse povsod se bije krvavi boj. Kaj je že vse doprinesla ta grozovita vojska, tekom teh žalostnih mesecev. Kdo more prešteti solze plakajočih žena, jok skrbnih mater, in tarnanje sivolasi očetov, ter mile solze nedolžne dece. Ni moj namen, bratje, opisavati grozovitost vojske, pa tudi premalo spretna je moja roka, za tako delo; ker je bolj vajena kmečkega dela, kmečkega orodja, kakor pa peresa. Vendar mi ne da srce miru, da ne bi vam ob tem resnem trenutku, podal nekaj misli, in izpregovoril par bodrilnih besedi.

Če se ozremo po mili naši slovenski domovini, ako pogledamo v društvene domove, v telovadnice, moramo odkrito pripoznati, da se je v naše vrste naselila, mlačnost, malodušnost in obup. Ni več tistega navdušenja, res, pravega orlovskega veselja manjka sedaj v naših društvi. Vzrokov zato je več kot preveč. Silovito so se skrčile vrste naše orlovske armade. Odtod ta žalost, to ozkosrčje, ki sedaj preveva naše vrste. Toda bratje, časi so resni, zato pa proč z malodušnostjo in mlačnostjo.

Fantje, ali bomo pustili, da bi organizacija zamrla, da bi društva zapala in propadala. Ne, tega ne smemo pustiti, to bi bilo v našo nečast, da reči moram naravnost, sramota, in velika škoda za naše fante, za vse slovensko

ljudstvo, za ves naš narod. Res je, da je organizacija izgubila veliko zvestih, neustrašenih in požrtvovalnih delavcev, zaradi tega tudi organizacija ne more tako delovati, kot v mirnem času. Vendar vsled tega ne smemo obupati, naš pogum ne sme upasti. Kdor hoče, tudi veliko stori, v sili se izkaže volja in moč.

Ozrimo se, bratje, na lepo našo organizacijo, kateri smo obljubili večno zvestobo in srečno ljubezen. Ali jo bomo sedaj zapustili, in ji postali nezvesti, v tako kritični dobi, v tako resnih žalostnih dneh? Ko je kot dobra mati poslala na bojno polje toliko svojih zvestih sinov, ki je darovala na oltar domovine toliko navdušenih delavcev. Da bi jo mi sedaj zapustili in ji postali nezvesti, to bi bila črna nehvaležnost do naših bratov, ki so se toliko trudili, delali in žrtvovali zanjo, ter sedaj toliko trpijo na bojnem polju. Že iz ljubezni do naših bratov, se oklenimo društvenega dela, ter delajmo vstrajno za rast in procvit cele organizacije. Saj to bo v naš ponos, v našo čast, v čast in korist vsega našega naroda. Da bodo društva uspešno delovala, je pa treba predvsem edinosti, sloge, kakor pravi pregovor: Sloga jači, nesloga tlači! Da, bratje, brez edinosti se ne da ničesar doseči, brez sloge nikamor ne pridemo. Torej, bodimo edini, delajmo složno, vsi za enega, eden za vse. Vsako nesoglasje in vsako sovražstvo naj izgine iz naših društev, iz naših telovadnic. Ljubimo se kot pravi prijatelji, kot res pravi bratje med seboj.

Zato pa tudi svoje življenje uravnajmo po načelih naše organizacije, po vzorih orlovskih. Ogibajmo se vsega, kar bi bilo v našo nečast, v sramoto orlovski armadi. Opozarjam vas, fantje, ogibajte se slabe družčine, slabe tovaršije, zapeljivih fantov in deklet, ki vas hočejo z medeno sladkimi besedami speljati na kriva, napačna pota, in stem odvrniti od društva in od naše armade. Bratje, bodimo previdni, ne z njimi ponočevati, ne z njimi se pajdašiti, hoditi po gostilnah, po slabih družčinah. Fantje, nobenega stika z ljudmi, ki nas še v sedanjem resnem času ne pustijo pri miru, temveč nas zbadajo z najgršimi psovskami. Naše geslo bodi: proč od njih, kajti izpridenega, razuzdanega mladeniča spraviti na pravo pot, je težko. Pač pa agitirajmo med mlajšimi fanti, med onimi, ki so zapustili šolo, ki so še nepokvarjeni, te pridobimo za naša društva, potem jih pa z lepim zgledom, s prijazno besedo ohranimo na pravi stezi. Koliko je še mladeničev od 15. do 18. leta, ki še stojijo izven naših društev, in veliko jih je še poštenih. Bratje, pogledajte po župnijah, po posameznih vaseh, in vse take poštene mladeniče pridobimo za orlovsko misel.

Mi pa, kar nas je še po odsekih, skupaj držimo, skupaj delajmo za prospeh društev, skupaj hodimo vedno in povsod. Četudi kdaj gremo v gostilno, na kozarec vina, kdo ti ga brani, pri pošteni družbi, pametnih fantih, in v gotovem času. Prepogosto zahajanje po gostilnah je pa za vsakega fanta nečastno, za mladeniča pa, ki je organiziran pod belim praporom katoliške misli, naravnost sramotno. In časi so resni, treba je varčevati, ter skrbeti za bodočnost. Ko bo treba samostojno gospodariti in si ustvariti samostojno družino, da bomo imeli tedaj kaj v roke vzeti. V tem oziru moramo biti Orli zvezda vodnica, ki kaže pot, po kateri se pride do srečnega in zadovoljnega družinskega življenja. Zato, bratje, varčujmo, hranimo, ogibajmo se vsake zapravljivosti in potratnosti. Sedaj je še čas, dokler smo mladi, kajti, kdor se v mladosti ne bo navadil varčevati, tudi star ne bo.

Vso pozornost pa obrnimo za naraščaj, iz katerega se bodo popolnile vr-

ste naše orlovske armade. Po vseh župnijah in vaseh zbirajte mladino, dečke skupaj, jih vadite, učite, ter ucepljajte v mlada srca orlovskega duha! Ne ustrašite se truda in težav, ki ga boste imeli z mladino, četudi se takoj ne pokažejo uspehi. Kdor dela za bodočnost naroda, se ne sme ustrašiti nobenih ovir, ampak delati vstrajno, in gotovo pride do zaželjenega cilja.

Sedaj pa, bratje, zima je tukaj, dolgi zimski večeri bodo nastopili, in treba bo odpreti in začeti tudi po društvi zimsko delo. Vpelje naj se po vseh odsekih redna telovadba, vsaj enkrat na

Podnačelnik Z. O. M. Peterlin
v družbi s člani naraščaja.

teden, to je najmanj, kar se zamore zahtevati od fanta, ki hoče stati med vrstami slovenskih telovadcev. Ako ste izgubili načelnika, izvolite takoj izmed sebe primerne fanta, navdušenega telovadca, ki ima veselje do telovadbe, ki mu je mar obstoj, rast in procvit društva. Telovadba se ne sme zane-marjati, tudi v sedanji kritični dobi ne, ker to bi bilo v sramoto društva in cele organizacije ter v silno škodo

našemu narodu. Zanesimo v naše telovadnice pravega veselja do tehtničnega dela, zanetimo naše vrste s pravim telovadskim duhom.

Prav posebno priporočam odsekom, da bi v tej zimski dobi preštudirali »Zlato knjigo«, da bi fantje spoznali, kaj je Orel, da bi videli, kako krasna načela in kako vzvišene cilje ima ter se tudi po njih ravnali. Zdi se mi, da je to tudi potrebno, ker bomo imeli sedaj večinoma mlade fante, nove člane, ki še ne poznajo orlovskih načel, ki še pravzaprav ne poznajo in ne vedo, kaj je orlovska organizacija.

Kjer je malo telovadcev, je najbolj primerno za razlaganje »Zlata knjiga« po telovadbi. Poldrugo uro telovadba, pol ure pa sestanek, to je po mojem mnenju popolnoma zadostno. Malo društvenih večerov, ampak tiste dobro porabimo. Pritegnimo pa k tem večerom vse člane pa tudi druge mladeniče. Redno prihajajmo k telovadbi, in sploh k vsemu društvenemu življenju. Saj tukaj v telovadnici si bomo krepili telo, bistrili duha in blažili srce. Ne v gostilni pri ponočevanju, ne v slabi družini pri zapeljivih fantih in razuzdanih dekletih, ampak v društvenem domu v telovadnici, tu bodi poleg domačega, očetovega doma, naš prvi in najljubši dom.

Toda, bratje, vse naše delo bo prazno, ako si ne bomo izprosili blagoslova od vsemogočnega Boga! Zato

skrbimo, da se bomo večkrat zbrali skupaj k mizi Gospodovi. Da se nasitimo kruha močnih, da zadobimo moči, premagati strasti svojega telesa, da se ohranimo na pravi poti.

Te misli so se porodile v mojem srcu v teku teh žalostnih dni. In sedaj jim podam vam, bratje, ter želim, da bi našle odmeva tudi v vaših srcih, da bi vsi nastopili pot, po kateri mora korakati vsak, kdor hoče biti in ostati pravi Orel. Da bi bili vsi živi zgledi krščanske ljubezni, katoliškega prepričanja, krščanskega mišljenja in pa tudi življenja. S tem si bomo pridobili novih prijateljev in naša društva bodo dobila lep ugled med našim ljudstvom. Ko bodo ljudje videli, kakšne mladeniče vzgaja orlovska organizacija, ki bodo res celi možje, katerim bodo lahko zapupali krmilo našega naroda. Veselilo pa bo to tudi naše brate, če jim Bog dá srečo, da se povrnejo kot zmagovalni junaki iz bojnega polja domov na očetov dom in bodo z veseljem stopili nazaj pod orlovski prapor, ko bodo videli, da njih delo, požrtvovalnost in trud ni bil zastoj, temveč je obrodil obilo dobrega sadu.

Zato pa, fantje, na delo, na vstrajno delo!

Ker v hribih se že dela dan,
V hribih se že dani!
Na jugu se žari;
Na severu pa nebo krvavi.
Bratje, le ven na plan!

SPOMINI Z MORAVE.

(Konec.)

M. PETERLIN.

Mislil sem da hodimo šele 5 minut, ko je končal, a že smo bili pod vitkimi mlaji pred zletiščem.

»Kaj pomeni ona modrobela zastava, ki vihra z visoke hiše?« vprašam br. Matouška.

»Veš, čigava je?« odvrne smeje. »Naša orlovska! Nalašč smo jo izobesili, da je poslopje bolj okrašeno.«

Vse se je trlo ljudi pred vhodoma. Gnječa nas je po dolgem drenjanju vendarle zanesla v preddvor. Osvežili smo se z limonado.

O to telovadišče!

Ni mogoče popisati pestrosti mno-

žice. Več deset tisočev je bilo zbranega češkega ljudstva v narodnih nošah. Ta slikovitost! Kakor najfinejši pisan mozaik ali z živobarvnimi rožicami posejani bregovi, je bil pogled na množico, mrgolečo po tribunah in spodaj okoli telovadnega prostora. Obnovila se mi je ona nepozabna slika lanskega katoliškega shoda v Ljubljani. A sila barv je bila tu še živejša. Pomislite le na te narodne noše hanaške, slovaške, valaške, ki so vse bolj pisane, kot naše ženske noše. Za njimi ne zaostajajo niti moške. Mrgolelo je Slovakov v dolgih širokih belih hlačah; čez ledje so pre-

pasani z živo rdečo petljo, ki maha čez kolena, na glavi nosijo nizko, okroglo čepico z visokimi, raznobarvnimi, nazaj vihrajočimi peresi. In ženske v svojih svetlih škornjih, v kratkih na široko štrlečih, na stotine robčkov zlikanih rdečih krilih in na glavi rdeč, nazaj zavezan robec! Na tisoče jih mrgoli pod teboj. Vrši in šumi kakor velik, pisano pobarvan uljak . . .

Ob štirih je bil napovedan začetek telovadbe. Godba je že stala pripravljena v školjkastem paviljonu, ki je bil

Slovenski Orli-topničarji v Belgiji.

(Od leve na desno:) F. Lončar, bivši načel. horjuljskega Orla. L. Finžgar iz sorške župnije; F. Krivec, bivši načel. kamniškega orl. okrožja; J. Erjavec, bivši načelnik šentviškega Orla. — Fotografirani v Bruslju.

narejen v slovaškem slogu. Dva Sokola pritečeta na sredo telovadišča; strel iz možnarja nam naznani začetek sporeda.

Godba zaigra. Od leve strani prikorakajo žene k prostim vajam z obročki. Nastop je uspel, a med vajami

je zapazil strokovnjak veliko napako v neenotnem izvajanju. Včasih so se vrste zveržile in tudi zakasnitve posameznic in celih skupin je bilo večkrat opazati. Popravljanje robcev, ki jih imajo na glavi, v »pozoru« ni dajalo dobrega izpričevala telovadkam. Vaje same so bile težke, večinoma plesni gibi zelo hitrega tempa. Kadar si pa prepustil očesu splošen pregled, splošen vtis, ne moreš zanikati, da bi ne bil nastop lep in bi ne nudil lepega užitka, kar je pričalo viharo ploskanje množice pri odhodu 2000 telovadk.

Proste vaje članstva! Čital in čul sem često o izvajanju prostih vaj češkega sokolskega članstva in radoveden sem bil, kakšen vtis bo izvajanje name napravilo. Tričetrt ure je trajal presledek med prvo in drugo točko! Končno vendar da vodja telovadbe — nad menoj je stal na sredi dolgega odra načelnik češkega sokolstva dr. J. Vaniček — znamenje godbi. Zazibljejo se dvajseterostopi od obeh stranskih vhodov proti sredi; ko se oba približata sredini, se predelita v šest oddelkov, ki vsi zavijajo gori proti glavni tribuni, kjer se vsak dvajseterostop predeli z obestranskim protihodom v dva deseterostopa. Ti se pred doljno tribuno zopet cepijo na isti način v peterostope. Štiriindvajset jih je korakalo, prehajaje v čelni razstop, zopet proti nam. Lepi vtis, ki ga je napravil ta močeni nastop 4000 telovadcev, je pokvarila godba; prekmalu je prenehala igrati, tako da je članstvo potem še dalj časa brez godbe korakalo in ko se je ustavljalo, je prišlo celo iz koraka. Za vsako povelje je dal napoved poleg načelnika stoječi trobentač z rogom; tako tudi za razstop v širino, ki je bil dobro izveden. Radoveden sem pričakoval priročenja 8000 rok, češ, kar potreslo se bo. Žal, niso ga izvedli hkratu — kot zategnjen grom se je razlegalo naokoli.

Na skrajnih koncih glavne tribune sta stala odra za kazatelja vaj. Že po osnovni postavi obeh vadiateljev sem vedel, kje naj opazujem, kajti na levem odru je kazatelj slabo izvajal, dočim je na desnem lepa telovadska postava dvigala že itak dovršene gibe. Pravi užitek sem imel, ogledujoč s kukalom elegantno izvajanje proste vaje na vi-

sokem odru. A zopet ti to veličino pokvari nepazljivost: že po fanfari za vaditelja dvigne nekdo iz tega morja postav roki, hoteč delati vajo. Vaje so bile lahke, drže so trajale na dve, nekatere celo na tri pozive. Prva sestava je šla lepo, druga tudi dobro, slabše tretja, ki je bila nekoliko težja od prvih dveh. Kritje in uravnava sta bila večkrat rušena.

Četrta sestava je bila najtežja, kakor je pravil br. Matoušek, in sokolski voditelji so se bali, da bi se jim popolnoma ne ponesrečila. Niti sama brnska društva je niso mogla nedeljo prej zadovoljivo izvesti. S slabim izvajanjem bi bil lahko uničen splošno dobri vtis.

Rešila jih je iz zadrege nenadoma došla žalostna vest, ki jo je vodja takoj po izvedeni tretji sestavi naznanil razoder občinstvu: Umor prestolonaslednika in njegove soproge v Sarajevu...

Sokolska slavnost se zaključila.

Zazdelo se mi je, da je po teh pisanih bregovih zavel smrtni veter, v katerem so zatrepetala tako ponosna peresa postavnih Slovakov. Prebledeli so obrazi. Za hip grozna tišina, a zopet nemir in razbujenje. Nihče ni mogel več vztrajati. Visoke tribune so se praznile. Godba, ki je začela igrati — najbrž vsled razburjenja — je spravila v nered še v vrstah stoječe Sokole. Mrtvaškemu izpovedu je bil podoben povratek občinstva v mesto. Ruske in srb-

ske Sokole so orožniki nemudoma odposlali iz Brna.

Povsod se je govorilo le o umoru. Črna žalost je legla na prej tako živahno Brno.

Popoldne je odšel br. Přikryl v Prostějov, z Matouškom sva pa stopila v prijazno g. Čuřikovo stanovanje, kjer smo z njegovo družino govorili o tej najnovejši vesti, žalostni, da smo izgubili tako nenadoma prestolonaslednika Frana Ferdinanda, ki je povsod vzbujal toliko nad.

Kakor da smo vedeli, da bo divjala grozna nevihta, preden se zopet zjasni nebo! Nevihto smo čakali. Bog daj, da se kmalu zjasni nebo!

Pozno zyečer sva odšla od blagega gostitelja br. Čuřika. Ljudje so odhajali na kolodvor. Črne zastave so se gibale v večernem vetru, slavnostno razpoloženje ljudi se je v trenutku izpremenilo v žalovanje in črno slutnjo hudih časov.

Drugi dan sva se poslovila v pisarni Katoliškega doma od dragih brnskih bratov. Zahvalil sem se jim za bratsko gostoljubje in v trdnem upanju, da jim drugo leto zopet stisnem desnico, sva odšla po mestu. V izložbah so stale slike umorjenega prestolonaslednika in njegove blage soproge, ovite s črno svilo.

Ob desetih je zatulila lokomotiva in poslovil sem se od Brna. Ostalo mi je v spominu mnogo silnih, dasi različnih vtisov dveh dni, preživljenih v mestu pod Spielbergom...

ORLOVSKA POŠTA.

KRANJSKA PODZVEZA.

Šmartin pod Šmarno goro. V zadnji »Mladosti« nas je brat urednik opomnil, da naj poročamo, kako se po odsekih giblamo v sedanjih grozovitih vojski. Zato mi dovolite, bratje, da vam podam kratko poročilo, kako se imamo Orli pod Šmarno goro. Hudo so se skrčile tudi vrste našega društva; zgubili smo načelnika, tajnika in blagajnika. Ob prvi mobilizaciji je obleklo vojaško suknjo iz našega odseka devet članov. Z žalostnim srcem, s solzami v očeh smo se ločili in poslovili. Pa ta solza ni bila solza boječnosti, da bi se bali iti na bojne polje, iz katerega se morda nikdar več ne povrnejo. Ne, ta solza je bila gorak odsev medsebojnega prijateljstva, zunanji znak, kako so bili navezani na odsek. Ko so

pa naši fantje videli, da je v nevarnosti naša domovina, da se kruto žali čast naše monarhije, čast habsburške vladarske hiše, se je v mladih fantovskih srcih porajalo sveto navdušenje, da so šli s pravo domovinsko ljubeznijo na bojne poljane braniti čast domovine in prestola. Mi smo pa ostali doma, premišljevali smo in si klicali v spomin, kake lepe misli, kako dalekosežne načrte smo si osnovali ob petletnici našega Orla. Pa kakor pravi pregovor: »človek obrača, Bog pa obrne«, tako se je zgodilo tudi nam. Malodušnost in žalost se nas je polotila, ko smo videli, da so naši upi splavali po vodi, da se naši načrti ne bodo zaenkrat še uresničili. Spomnili smo se pa, da so nam naši bratje naročili, da odsek gojimo in ohranimo pri življenju. Zato smo se

zbrali in si izpopolnili odbor, ki se sedaj večkrat zbere k seji, da se vse potrebno uredi za prosep odseka. Telovadili smo redno vsak teden, vso pozornost smo obrnili na naraščaj, ki se pridno nedeljo za nedeljo vadi in uči. Tako so nam potekali vroči poletni dnevi in nastopila je hladna jesen, toda krvavi bojni ples le ni hotel nehati, temveč je drvil s svojo grozovitostjo naprej po svetovnem bojnem polju. Zopet so bili sklicani vojaški nabori in cesar je to pot izbral iz naše srede dva brata, Franc Podgoršek in Andrej Pipan. Prvi je bil izvrsten igralec na društvenem odru, drugi pa spreten in navdušen telovadelec. V nedeljo, dne 25. oktobra, jima je odsek napravil posvilen večer, katerega so se udeležili vsi člani. V slovo sta jima govorila br. predsednik in brat načelnik. Predsednik jima daje navodila za bodoči vojaški stan ter jima kliče, da naj ohranita poštenost, ostaneta verna kristjana in zavedna katoličana. Brat načelnik jih opominja, naj nikar ne zatajita orlovskega imena tudi v vojašnici ne, ampak naj vedno in povsod kažeta, da sta in hočeta ostati prava Orla. Naj skrbita, da prineseta vsak orlovski znak nazaj nepokvarjen in čist. Ostanita zvesta Bogu, cesarju in domovini, ostanita pa zvesta tudi orlovski armadi, zvesta našemu društvu. Br. Fr. Podgoršek v svojem govoru povdarja, koliko veselih večerov smo preživeli skupaj, se zahvaljuje za vse, kar se je dobrega naučil v društvu, obljublja, da se hočeta ravnati po danih navodilih in ostati zvesta Orla. Tako ima naš odsek sedaj dvanajst fantov, v vojaški suknji. Ostalo nas je še petnajst članov, med njimi devet telovadcev. Pri zadnji seji smo napravili načrt za zimsko sezono, ki se glasi: Vsako sredo od 8. ure do pol 9. redna telovadba, po telovadbi br. predsednik, gospod župnik Janez Lesar, razlaga »Zlato knjigo«. Odborove seje se vrše po potrebi. Če nas je tudi malo, vendar z zaupanjem gledamo v bodočnost. Neustrašeno gremo po poti, ki smo si jo začrtali in bomo gotovo prišli do zaželenega cilja. Bratje, pozdravljeni! Na zdar!

Št. Vid nad Ljubljano. Ko smo pred leti osnovali v Št. Vidu Orla, vedilo nas je načelo: Bogu kar je božjega, cesarju kar je cesarjevega. Isto smo ponavljali leto za letom, kadar so naši najboljši fantje menjavali orlovsko s soldaško uniformo. Ena sama velika misel je spremljala delovanje Orla ves čas: Vzgojiti mladeniče Bogu v čast in domovini v ponos. Prišli so boji, prišle krize, ampak misel vodilna je ostala vedno mlada, čila; dajala je Orlu življenja, napredka, zmage. Bojni grom bobni. Boj za pravico in resnico; poklical je na tisoče Orlov na branik naše ljubljene domovine. Telovadnice so se izpraznile, naši fantje so zadeli puški na ramo, pa sabljo čez pas, zavriskali in šli domu gradit slavo in čast. Orlovska misel je šla z njimi. Prišel je dan, ko jim je s krepko pestjo izvrševati program Orlov. Tudi naša telovadnica se je izpraznila. Prvi je šel naš podpredsednik br. Al. Jeločnik ter se vrnil kot junak ranjen od šrapnela. Za njim je šel načelnik br. J. Kvas in drugi korenjaki. Izmed odbornikov, ki so bili izvoljeni na lanskem občnem zboru, ostali so še samo br. predsednik, tajnik in blagajnik. Sedaj pa sta tudi slednja dva poklicana. Br. predsednik Leopold Turšič, urednik »Mladosti«, pa je od-

potoval kot vojni kurat na severno bojišče. Saj ne more biti drugače. Ali naj se loči predsednik od članov? Zanimivo je, da so vsi naši bivši načelniki sedaj v vojski. Izmed njih se nahaja br. V. Rozman v vojnem ujetništvu, br. Babnik pa ranjen v Lincu. — Telovadnica stoji prazna. Ali misel orlovska, ki vzgaja junake, še živi in raste med nami, kakor da bi jo oživil duh naših junakov, ki se bore zanj. Gojili jo bomo tudi v teh težkih časih, zavedajoči se: Dokler bo močna misel orlovska, nezlomljiva bo sila naših junakov.

Križe pri Trziču. Malo se čuje o našem odseku, dasiravno tudi mi delamo po skromnih naših močeh v prid in blagor naše fantovske organizacije. Naš odsek je bil ravno v polnem teku dela, ko je presvitli cesar poklical najboljše, živahnejše in nadarjene delavce pod svoj prapor. Težko smo se ločili od naših tako dragih bratov, s katerimi smo preživeli toliko neprisiljenega veselja v naši telovadnici. Odšli so: predsednik Franc Perko, podpredsednik Ivan Polanc in blagajnik Ivan Košir. Dasi je bil vsled te izgube naš odsek hudo udarjen, nas je tolažila misel, da se kmalu vidimo. Toda mesto svidenja zopet težka ločitev! Zopet sta morala stopiti v vojaške vrste naš načelnik Peter Mejač in pridni telovadelec Rok Rozman. Izvoliti smo si morali nov odbor. Imeli smo 4 odborove seje in eno okrožno tu pri nas. Telovadimo v torkih in petkih ob 8. uri zvečer. Redno zahaja 10—16 članov v telovadnico. Lepo število za sedanje razmere. Pri tretji odborovi seji, ki se je vršila 14. junija, smo imeli nadomestno volitev mesto odislega člana brata Ivana Jakoliča in odstopivšega tajnika Franca Gradišarja. Izvolili smo: načelnika Petra Uzarja, podnačelnika Ivana Uzarja, blagajnika Ivan Koširja, tajnika Albina Planinca, taj. namestnika Jerneja Groša. — Predsednik je bil Franc Perko, podpredsednik Ivan Poljanec, gospodarja Janez Zabukovec in Franc Poljanec. Mesto blagajnika je prevzel, ker je moral blagajnik v vojaške, Anton Golmajer. Naj deluje novi odbor po načrtu, ki si ga je zarisal v blagor organizacije!

Idrija. Pričela se je zopet naša zimska sezona. Dne 13. novembra smo imeli prvi sestanek naših Orlov. Preč. g. kaplan Golé nam je v lepih besedah orisal namen naše organizacije in njen pomen pred časom in sedaj. Toda če smo se spomnili nazaj na prejšnja leta, smo takoj lahko opazili precejšnjo razliko. Navzočih veliko manj, tudi ni bilo opaziti marsikaterega člana, ki se je še lansko leto prav živo zanimal za naše sestanke. In ako si se vprašal, kaj da se ravno tukaj v družbi pri naših sestankih še pokažejo take izgube članov, ko vendar traja vojska že skoro več kot tri mesece in tega nismo opazili do danes, si dobil odgovor: V družbi je moč, v društvenem življenju lahko porabi mlad fant svoje talente, ki mu jih je dal Bog in tak mladenič je srečen, ako zvesto drži in izpolnjuje nauke, ki si jih s svojo pridnostjo polagoma pridobiva pri orlovski organizaciji. Nesrečen je pa oni, ki se ogiblje te dobre organizacije ter išče zabave in razvedrila le tam, kjer je že vse zastrupljeno od svobodomiselnega brezverstva. In kaj je z našimi prejšnjimi člani, Orli, kateri so morali pustiti tukajšnje delo ter se podati na bojno polje? Ali smo izpolnili do

njih svojo dolžnost? Mislimo, da! Pouka in dobrih svetov so dobili dovolj. Dal Bog, da bi jih tudi zvesto izpolnjevali. Mlajše člane pa opozarjamo, da se trdno oklenejo odseka ter naj pridno delujejo, da se bo lahko pokazal kmalu napredek. K našemu rudniku so prišle delat nove moči, mladi fantje, nekateri še nepokvarjeni; te fante pridobiti za našo stvar naj bo naša naloga, da se izpopolni zopet število članov v naši orlovski organizaciji.

Vipava. Res smo nekaj časa mirovali. Kako tudi ne? Osem članov odbora in vadiateljskega zbora nas je zapustilo in odšlo na bojno poljano. Med tem časom so bili tudi vojaki nastanjeni v telovadnici in je delovanje moralo biti prekinjeno. Ne, zaspali pa nismo. V zadnji seji smo sklenili, da se delo zopet temeljito začne in nadaljuje. Oskrbeli smo si, da bo letos telovadnica zakurjena in smo si nabavili novo peč. Telovadno delo se je tako določilo: vsak četrtek od 8. do 10. ure in vsako nedeljo od 5. do 6. ure telovadba članov. Naraščaj vsako nedeljo od 3. do 4. ure popoldan. Ob vsaki telovadni uri se tudi tekoči veliki dogodki razmotrivajo in pojasnjujejo. Bratje Orli naj se zopet redno udeležijo telovadbe, saj bo to njim samim v korist. Vsi bratje-vojaki zahvaljujejo Orla, ki jim je ogledil pot v vojaški suknji in nas navdušeno nagovarjajo, da naj delo za Orla nadaljujemo vstrajno in pogumno kot doslej. Bratje Orli! Z ostalimi fanti in naraščajem na delo, na naše vežbališče, v naše telovadnice! Vsak, kdor more, naj pomaga, da se mladina pripravi na nov čas, ki dojde po vojni! Naša jadra razprostrimo — da mladino vso dobimo! — Vihar je ugoden, krmari pazite! — Orli, na zdar!

Bratom Orlom in naročnikom »Mladosti«.

Orlovska organizacija je vsled vojske hudo prizadeta. Veliko število Orlov je odšlo na bojna polja; več izmed njih jih je že padlo... Življenje po odsekih počiva. Ravno ko bi imel urediti to številko, je bil poklican na bojno polje tudi letošnji urednik »Mladosti« č. g. Leopold Turšič.

Zato je prevzel začasno uredništvo drug urednik.

Navada je, da listi z zadnjo številko vabijo na naročbo za prihodnje leto. Tudi mi ne maramo te navade opustiti, dasi pišemo vabilo na naročbo o s m e g a letnika z nekim strahom, ker poznamo, da sedanje razmere niso posebno ugodne za take liste kot je »Mladost«.

Pa vendar!

Najprvo nekaj besedi Orlom, ki so ostali doma:

Vi veste, da bi se naša orlovska organizacija ne mogla tako lepo razviti

kot se je, ako ne bi bilo »Mladosti«. Vi pa tudi veste, da je samo orlovska organizacije mnogo pripomogla, da so šli naši bratje pogumno in neustrašeno v boj, kjer se povsod ravno Orli odlikujejo, kakor posnemamo iz poročil časopisov. Ti Vaši bratje so Vam pa tudi polagali na srce, ko so odhajali, da skrbite za orlovsko organizacijo. Če sedaj ni ugoden čas za podrobno delo po naših organizacijah, je pa gotovo, da je za lepo in vspodbudno čtivo še vedno časa dovolj. Mar boste torej pustili, da bo postala »Mladost« — Vaš list — tudi žrtev sedanje strašne vojske? Ne! Storite torej, kar Vam je mogoče, da se ohrani število dosedanjih naročnikov. Uredništvo pa bo storilo vse mogoče, da boste z »Mladostjo« v novem letu zadovoljni.

Druge naročnike, ki so podpirali »Mladost« iz ljubezni do orlovske organizacije, pa prav tako prosimo, da naj ostanejo tudi v novem letu zvesti temu prepotrebni listu, ki je že mnogo pripomogel, da so slovenski mladeniči močno organizirani in navdušeni za lepo in koristno delo zvesti Bogu in cesarju.

Skrbeli bomo, da bo novi letnik času in razmeram primerno urejevan. Na zdar!

Začasno uredništvo.

SLOVSTVO.

Svetovna vojska. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvirnih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo »Svetovne vojske« ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil ponajveč od slovenskih vojakov, ki so se udeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v tej knjigi boji, katerih so se sami udeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in zanamcem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva. — Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen velja 60 vin., četrletna naročnina (6 zvezkov) pa znaša samo K 3, katere je treba poslati pri naročilu naprej na Katoliško Bukvarno v Ljubljani.